

IZVJEŠTAJ O RADU 2020.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU PRIRODE I
ŽIVOTNE SREDINE

Sektor za monitoring, analizu i izvještavanje

I) PRIKAZ REALIZACIJE PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI I ZAKLJUČAKA VLADE

1. Izrađena i usvojena Informacija o stanju životne sredine u Crnoj Gori za 2019. godinu

Informacija o stanju životne sredine predstavlja osnovni dokument kojim se daje ocjena ukupnog stanja životne sredine u Crnoj Gori, kao i preporuke u planiranju politike zaštite životne sredine. Shodno članu 57 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list RCG", br. 052/16), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore obavezna je da izrađuje i publikuje Informaciju o stanju životne sredine u Crnoj Gori, s predlogom mjera i konkretnih aktivnosti za poboljšanje postojećeg stanja i rješavanje ili ublažavanje identifikovanih problema.

Informacija je bazirana na podacima i analizama koje Agencija za zaštitu prirode i životne sredine dobija kroz realizaciju godišnjeg Programa monitoringa po svim segmentima životne sredine. Program monitoringa na godišnjem nivou, za potrebe Agencije, realizuju institucije izabrane putem tenderske procedure.

Informacija o stanju životne sredine za 2019. godinu usvojena je od strane Vlade Crne Gore u septembru 2020. godine.

2. Izrađen Program monitoringa životne sredine Crne Gore za 2021. godinu

Na osnovu člana 55 Zakona o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine obavezna je da predloži Program monitoringa životne sredine Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma. Godišnji program monitoringa donosi Vlada Crne Gore.

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine izradila je predlog Programa monitoringa životne sredine za 2021. godinu i dostavila ga Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma na razmatranje i dalje procesuiranje ka Vladi Crne Gore u decembru 2020.

Napomena: Program monitoringa kvaliteta površinskih, podzemnih voda i voda za kupanje priprema organ državne uprave nadležan za hidrometeorološke poslove, a program monitoringa voda za piće priprema organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, u skladu sa posebnim propisima.

3. Koordinacija istraživanja u svrhu prikupljanja podataka za Natura 2000 staništa i vrste, uključujući ptice u Crnoj Gori

Istraživanja u svrhu prikupljanja podataka za Natura 2000 staništa u Crnoj Gori realizovala su se tokom 2020. godine, u cilju održavanja dinamike prikupljanja podataka sa stručnim timovima, koji su obučeni kroz IPA projekat „Uspostavljanja Nature 2000“ u Crnoj Gori (koji se realizovao u periodu od aprila 2016. do aprila 2019.) i koji su učestvovali u terenskom radu tokom 2019. godine, koji je realizovala Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, a koji je osnov za dalji nastavak aktivnosti po pitanju identifikacije Natura 2000 područja.

Tokom 2020.godine, terenski rad je realizovan kako slijedi:

- Stručnjaci za ornitofaunu otpočeli su terenski rad 06.06.2020. godine, jer usled pandemije COVID-19 i mjera koje su bile na snazi, terenski rad nije mogao otpočeti ranije. Svakako, do kraja novembra realizovano je 98% terenskih dana na lokalitetima: Moračke planine, Kučke planine, Kanjon Cijevne, Čevo, Veruša, Bijele poljanje, Tomići, Grahovo, Vraneška dolina, Glava zete, Kanjon Mrtvice, sela Riječke nahije, donja i gornja Morača, priobalje Skadarskog jezera, podnožje Sinjajevine, Prekornica, Bjelopavlići, Petnjica, Dolina Lima, Vilusi, Piperi, Rumija, Trešnjevo, Lukovo, Garač. U bazu podataka „Fulcrum“ uneseno je 1.035 unosa odnosno podataka.
- Kad je riječ o stručnjacima za vrste, terenski rad je otpočeo 10. juna 2020. godine i do kraja novembra realizovan je planirani terenski rad. Istraživanja su realizovana na lokalitetima Orijen, Visitor za sve grupe, izuzev ihtiofaune, i dodatno za invertebrate lokacija NP “Lovćen”, za invertebrate i sisare NP “Skadarsko jezero”. Ihtiofauna je rađena na lokaciji Šasko jezero i u planu je rad na pritokama Skadarskog jezera. U bazu podataka “Fulcrum” uneseno je 2.110 unosa odnosno podataka. Istraživanja su u potpunosti završena i u toku je priprema finalnih izvještaja i verifikacija podataka.
- Kad je riječ o kartiranju stanišnih tipova, rad stručnjaka za staništa otpočeo je 15. juna 2020. godine početnom radionicom održanoj u Podgorici. Nakon radionice, stručnjaci su realizovali intezivan terenski rad na lokalitetima Orijen, Visitor, Bjelasica (dio koji nije obuhvaćen istraživanjima prošle godine), Kozica i Maočnica (dio koji nije obuhvaćen istraživanjima prošle godine) i Prekornica. Do kraja novembra, realizovan je kompletan terenski rad. U bazu podataka “Fulcrum” uneseno je 6.231 unosa odnosno podataka. Slijedi obrada i verifikacija podataka.

Važno je napomenuti i da su se obukom mladih stručnjaka, tokom 2019. i 2020. godine, značajno unaprijedili kapaciteti, posebno za kartiranje staništa za naredne godine (7 je obučeno tokom prošle godine i tokom ove su već bili spremni za samostalan rad u alpskom biogeografskom regionu a tokom ove godine još 4 nova stručnjaka su uspješno prošla obuku i mogu nastaviti rad naredne godine). Takođe, za vrste je obučeno 3 mlada stručnjaka.

4. Aktivno učešće u radu pregovaračkih struktura i priprema materijala za potrebe pregovaračkog postupka za Poglavlje 27 - Životna sredina, za oblast: Zaštita prirode

U okviru pregovaračkog postupka sa Evropskom Komisijom, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine i tokom 2020. dala je značajan doprinos svojim ekspertskim iskustvom i kapacitetima u pred pristupnim pregovorima, posebno u dijelu praćenja i realizacije aktivnosti definisanih Strategijom aproksimacije za Poglavlje 27 i izradi Akcionog plana za završna mjerila za podoblast zaštita prirode u Poglavlju 27, kao i ostalim relevantnim dokumentima po ovom pitanju. Takođe, u kontekstu učešća u radu pregovaračkih struktura kao koordinator podoblasti zaštita prirode, tokom 2020. godine realizovano je učešće na značajnim sastancima sa Evropskom Komisijom poput video-konferencije na temu nacрта Akcionog plana za završna mjerila i 13. sastanak Pododbora za saobraćaj, životnu sredinu, energetiku i regionalni razvoj - ŽIVOTNA SREDINA.

5. Učešće u radu pregovaračkih struktura i pregovaračkog postupka za Poglavlje 27 - Životna sredina, za oblast: Vazduh i klimatske promjene

6. Izrada dvogodišnjeg izvještaja o implementaciji Nacionalne strategije biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016-2020. godine

Shodno članu 12 Zakona o zaštiti prirode („Sl. list CG“, br. 054/16) definisana je obaveza izvještavanja o sprovođenju Nacionalne strategije biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016-2020. na dvogodišnjem nivou, praćenjem sprovođenja Akcionog plana. Izvještaj izrađuje Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, na osnovu podataka o sprovedenim mjerama iz strategije i izvještaja o sprovođenju lokalnih akcionih planova, a izvještaj o sprovođenju strategije razmatra i usvaja Vlada Crne Gore.

Zakonom o zaštiti prirode definisan je sadržaj Izvještaja kako slijedi:

- podaci o sprovedenim mjerama iz strategije;
- analiza uspješnosti realizacije strategije mjerenog indikatorima uspješnosti;
- procjena potrebe za izmjenama i dopunama strategije;
- podaci o finansijskim sredstvima koja su uložena u zaštitu prirode i
- drugi podaci od značaja za zaštitu i očuvanje prirode u sprovođenju strategije.

Tokom 2020. godine, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine izradila je dvogodišnji izvještaj o implementaciji Nacionalne strategije biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016-2020. godine, koji se odnosi na period 2018-2020, i dostavila ga Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma na razmatranje i dalju proceduru.

7. Izrada Programa praćenja kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla za 2020/21. godinu

Na osnovu člana 30a stav 3 Zakona o zaštiti vazduha („Sl. list CG“, br. 025/10 i 043/15), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je dostavila predlog Programa praćenja

kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla Ministarstvu održivog razvoja i turizma koje donosi Godišnji program monitoringa.

8. Učešće u radnoj grupi za izradu Nacionalnog plana za sušu i saradnju sa UNCCD
9. Sakupljanje podataka za ažuriranje EMEP/EEA i GHG inventara
10. Učešće u izradi III Nacionalne komunikacije o klimatskim promjenama, Poglavlje GHG Inventar (1990-2017)
11. Učešće u nacionalnim i međunarodnim obukama na temu emisionih Inventara
12. Učešće u komisiji za izradu IPPC dozvole za Željezaru Nikšić
13. Učešće u izradi podzakonskih akata na temu Klimatskih dozvola
14. Doprinos u izvještavanju ka Energetskoj zajednici
15. Učešće u radnoj grupi za praćenje kvaliteta voda
16. Učešće u nacionalnim ekspertskim konsultacijama o značaju protokola o vodama i zdravlja
17. Učešće u izradi elaborata, u cilju izrade revizije zaštite Nacionalnog parka Biogradska Gora sa poljoprivrednog aspekta. Prilog sa aspekta poljoprivrede je završen i predat na dalji postupak usvajanja shodno Zakonu o zaštiti prirode.
18. Angažovanje na prevazilaženju spornog člana Dopune i izmjene Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe koji se odnosi na nadležnost Agencije za zaštitu prirode i životne sredine u izdavanju dozvole za motore jačine preko 10 ks na Skadarskom jezeru.
19. Učešće u prezentacijama o razvoju nautičkog turizma u Crnoj Gori i online konferenciji „Ocjena stanja i mogućnosti razvoja nautičkog turizma u Crnoj Gori“
20. Učešće na online konferenciji za nabavku istraživačkog broda
21. Sprovođenje aktivnosti koje se odnose na čamac Agencije za zaštitu prirode i životne sredine
22. Učešće u radu Regionalne grupe za biodiverzitet (BDTF)
23. Učešće u radu radne grupe, formirane od strane Opštine Ulcinj, za izradu Plana upravljanja Parkom prirode "Ulcinjaska Solana"
24. Učešće na sastancima i u radu Nadzornog komiteta Barselonske Konvencije
25. Učešće na sastanku Radnih grupa za monitoring (CORMON) u okviru Barselonske Konvencije – zajednička sesija i sesija za monitoring biodiverziteta
26. Davanje stručnih mišljenja prema Sektoru za izdavanje dozvola i saglasnosti i drugim državnim institucijama
27. Učešće u ekološkim akcijama u organizaciji i koorganizaciji Agencije za zaštitu prirode i životne sredine

28. Kontinuirana komunikacija sa zainteresovanim stranama- medijima za stanje zivotne sredine sa posebnim akcentom na kvalitet vazduha

II) UČEŠĆE I REALIZACIJA PROJEKATA

1. Učešće u projektu izrade inventara emisija zagađujućih materija u vazduh za period 1990-2018. godina

Projekat je objedinio izgradnju softverskog alata za ažuriranje emisija zagađujućih materija u vazduh i GHG emisija, kalkulacije, izradu izvjestajnih tabela, narativnog izvještaja, vizualizaciju rezultata kao i izvještavanje ka relevantnim međunarodnim i nacionalnim institucijama.

2. Realizacija projekta o morskome otpadu koji je finansirao UN Environment SSFA (Small Scale Funding Agreement)

Isti je obuhvatao dva dijela:

- Prikupljanje postojećih podataka u svrhu unaprjeđenja informacija vezanih za otpad u moru u MEDPOL Info/MAP sistemu za IMAP Common Indicators 22 i 23.
- Razvijanje inventara podataka kako bi se osnažio socioekonomski aspekt potreban za sprovođenje odabranih mjera za smanjenje upotrebe plastičnih kesa za jednokratnu upotrebu i PET boca, kao i podrška relevantnoj socioekonomskoj analizi.

3. Učešće u realizaciji IPA projekta Evropske Agencije za životnu sredinu (EEA) o otpadu za zemlje zapadnog Balkana 2020-2021

Kroz EEA IPA projekat o otpadu planirano je definisanje postojeće situacije i izazova na području upravljanja otpadom u zemljama zapadnog Balkana, kao i sagledavanje postojeće situacije u oblasti prevencije otpada u tim zemljama i obezbjeđivanje početnih inputa u procesu kreiranja njihovih Nacionalnih planova za prevenciju otpada.

4. Učešće u realizaciji projekta „Upravljanje slivom rijeke Drine na Zapadnom Balkanu (WBDRBMP)“

5. Učešće u radnoj grupi za praćenje i evaluaciju projekta „Upravljanje slivom rijeke Drine na Zapadnom Balkanu (WBDRBMP)“

6. Davanje stručnih mišljenja na dokumenta koja su rezultat realizacije projekata od značaja za rad Sektora za monitoring, analizu i izvještavanje sa aspekta praćenja stanja biodiverziteta, kao što je Integrisani monitoring program morskog ekosistema (GEF Adriatik projekat), Plan istraživanja za potrebe IPA Projekta "Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama u Crnoj Gori" i Koncept strateškog Akcionog plana za biodiverzitet za post 2020 okvir za Crnu Goru (RAC SPA Centar SPA/BD)

7. Učešće u radu radnog tima projekta „Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama u Crnoj Gori“ (EuropeAid/139429/IH/SER/ME)
8. Učešće na radionicama u okviru EPPA projekta (Invazivne vrste i polinatori)
9. Učešće i obuka u okviru projekta “Kreiranje modula Nacionalno zaštićenih područja sa geoprostornom funkcionalnošću u sklopu informacionog sistema za zaštitu prirode u Crnoj Gori” koji je dio podprojekta “Regionalna mreža za upravljanje informacijama o biodiverzitetu i izvještavanje (BIMR)”

III) SARADNJA SA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

1. Potpisivanje Memoranduma o saradnji između Evropske Agencije za životnu sredinu (EEA) i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore

Memorandum o saradnji, potpisan 27. oktobra 2020, ima za cilj dalje jačanje dugogodišnje saradnje Crne Gore sa EEA, kroz veći stepen koordinacije aktivnosti u oblasti monitoringa i izvještavanja o životnoj sredini, sa fokusom na: povećanje angažmana Crne Gore u aktivnostima EEA u cilju dostizanja „tehničke spremnosti“ za članstvo u EEA; postepeno unaprijeđenje nivoa izvještavanja ka EEA (kako bi se dostigla usklađenost sa članicama EEA) i jačanje saradnje sa Evropskom mrežom za informisanje i osmatranje životne sredine (Eionet) na nacionalnom nivou; kontinuirane aktivnosti izgradnje kapaciteta u odgovarajućim tematskim oblastima; kontinuiranu razmjenu iskustava i praksi u okviru Eionet mreže, kao i u širem panevropskom kontekstu; i povećanje vidljivosti učešća Crne Gore u Eionet mreži.

2. Učešće u kreiranju Strategije Evropske Agencije za životnu sredinu (EEA) za period 2021-2030

Strategija EEA za period 2021-2030 formalno je usvojena na sjednici Upravnog odbora 10. decembra 2020. godine. Naglašen značaj saradnje EEA sa zemljama zapadnog Balkana i aktivno učešće istih (među kojima i Crna Gora) u kreiranju ove Strategije predstavlja dodatni pokazatelj međusobne posvećenosti.

3. Uspostavljanje kontakata sa Evropskom mrežom za aeropolen (EAN)

4. Učešće na sastancima Nacionalnih Referentnih Centara (NRC) za izvještavanje prema Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA)

IV) IZVJEŠTAVANJE PREMA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

1. Redovno dvogodišnje izvještavanje prema Barselonskoj Konvenciji za Protokol o posebnim zaštićenim područjima i zaštitu biodiverziteta Mediterana (SPA BD Protokol/ UNEP/MAP)

U sklopu redovnog dvogodišnjeg izvještavanja prema Barselonskoj Konvenciji za Protokol o posebnim zaštićenim područjima i zaštitu biodiverziteta Mediterana (SPA BD Protokol/ UNEP/MAP) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine dostavila je izvještaj o aktivnostima na realizaciji navedenog Protokola za period 2018-2019. godine u Crnoj Gori, putem web platforme za online formu izvještavanja Barselonske Konvencije u predviđenom roku.

2. Dostavljeni su podaci o kvalitetu vazduha u bazu EEA/EIONET u cilju izrade izvještaja EEA o kvalitetu vazduha u Evropi.

Za potrebe izrade navedenog izvještaja dostavljeni su verifikovani i validirani podaci sa mjernih mjesta (srednje satne i dnevne koncentracije). Izvještaj je dostavljen u zahtijevanoj formi i u definisanom roku.

3. Dostavljanje podataka ka Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA) o stepenu "zauzetosti" zemljišta (Questionnaire on Land take) kroz procese urbanizacije

4. Izvještavanje ka Evropskoj Agenciji za životnu sredinu (EEA) za potrebe vođenja SERIS baze podataka (State of Environment Report Information System data base)

Redovno obezbjeđivanje podataka neophodnih za popunjavanje EEA SERIS baze podataka odnosi se na sve oblike, zakonski okvir, strukturu, periodiku, ciljne grupe, tematiku i sadržaj izvještavanja o stanju životne sredine na nacionalnom nivou.

5. Realizovano izvještavanje prema protokolima Barselonske konvencije, LBS Protokol, Offshore protokol i Hazardous Protokol.

SEKTOR ZA ZAŠTITU PRIRODE

KONTINUIRANE AKTIVNOSTI

1. Davanje stručnih mišljenja na zahtjev Sektora za izdavanje dozvola za promet divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva

Shodno Konvenciji o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje faune i flore – CITES i Zakonu o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br. 54/16) o mogućnosti vršenja naučno-istraživačkog istraživanja komponenti biodiverziteta na teritoriji Crne Gore, Pravilniku o bližem načinu i uslovima sakupljenja korišćenja i prometa nezaštićenih vrsta životinja, biljaka i gljiva koje se koriste u komercijalne svhe i dr., propisano je u procesu izdavanja dozvola dobijanje stručnog mišljenja relevantnih eksperata za određene specifične vrste.

2. Davanje stručnih mišljenja na zahtjev Sektora za izdavanje dozvola za potrebe izdavanja Akta o uslovima zaštite prirode shodno čl. 18. Zakona o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br. 54/16) a za potrebe izrade planova, osnova i programa.

3. Davanje stručnog mišljenja na zahtjev Sektora za izdavanje dozvola za potrebe izvoza nezaštićenih divljih vrsta biljaka i gljiva na osnovu čl. 73. Zakona o zaštiti prirode Zakona o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br. 54/16) i Pravilnika o bližem načinu i uslovima sakupljanja, korišćenja i prometa nezaštićenih divljih vrsta životinja, biljaka i gljiva koje se koriste u komercijalne svrhe ("Sl. list CG", br. 62/10).

4. Davanje stručnog mišljenja na zahtjev Sektora za izdavanje dozvola vezano za obavljanje radnji i aktivnosti u zaštićenim prirodnim dobrima shodno čl. 40 Zakona o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br. 54/16).

5. Davanje stručnog mišljenja na zahtjev Sektora za izdavanje dozvola, za obavljanje naučnih istraživanja u zaštićenim područjima, područjima ekološke mreže kao i istraživanja zaštićenih vrsta biljaka, gljiva i životinja, prema čl. 74. Zakona o zaštiti prirode

6. Ažuriranje podataka u Centralni registaru zaštićenih područja i područja pod preventivnom zaštitom

Na osnovu člana 38 Zakonu o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 54/16) Zaštićena područja i područja pod preventivnom zaštitom upisuju se u registar. Registar vodi Agencija za zaštitu prirode i životne sredine. U registar se upisuju sljedeći podaci: naziv i vrsta zaštićenog područja, kategorija, površina zaštićenog područja i katastarske parcele. Sastavni dio registra su i zbirke isprava: studija zaštite sa kartografskim prikazom i akt o proglašavanju zaštićenog područja, studija revizije, akt o prestanku zaštite područja i akt o preventivnoj zaštiti područja.

7. Rad na izradi naučnih i stručnih publikacija

8. Učešće u obukama/radionicama u cilju stručnog usavršavanja

IZRADA STUDIJA

- Studija zaštite – Prijedlog za stavljanje pod zaštitu stabla Crne topole (*Populus nigra* L.) u Starom gradu Kotoru
- Studija zaštite – Prijedlog za stavljanje pod zaštitu stabla Stare masline (*Olea europaea* L.) na Mirovici u Baru
- Studija revizije statusa, kategorije i režima zaštite za “Njegošev park” na Cetinju
- Studija revizije statusa, kategorije i režima zaštite za “Park 13 jul” na Cetinju
- Studija revizije statusa, kategorije i režima zaštite za “Park u dvorištu dječije bolnice” na Cetinju
- Studija revizije statusa, kategorije i režima zaštite Nacionalnog parka “Biogradska gora”
- Studija revizije zaštićenog dobra Brdo Spas
- Studija revizije zaštićenog dobra Plaža Pržna kod Tivta
- Studija zaštite Brdo Gorica
- Studija zaštite za zaštićeno područje Platomuni
- Studija zaštite za zaštićeno područje Katič
- Studija zaštite za zaštićeno područje Stari Ulcinj
- Izrada nultog stanja biodiverziteta na području planiranog vojnog poligona na Sinjajevini
- Studija zaštite prirodnog dobra Prekornica

SARADNJA SA MEĐUNARODNIM ORGANIZACIJAMA

1. Saradnja sa međunarodnim institucijama (UNEP, GIZ, dr.) i nevladinim organizacijama na polju realizacije projektnih aktivnosti

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u sklopu redovnih aktivnosti realizuje saradnju sa međunarodnim institucijama (UNEP, GIZ, i dr.) i nevladinim organizacijama na polju realizacije projektnih aktivnosti po pitanju zaštite prirode kao partnerska organizacija.

SEKTOR ZA IZDAVANJE DOZVOLA I SAGLASNOSTI

UPRAVNI POSTUPAK

U 2020 godini, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine - Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti je sproveo **1 556 upravna postupaka** kao i **202 druge procedure propisane zakonima**.

Na osnovu **Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu ("SI list CG", broj 075/18), Uredbe o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("SI list RCG", br. 020/07, „SI list CG”, br. 047/13, 053/14, 037/19) i Pravilnika donijetih u skladu sa ovim Zakonom**, završeno je ukupno 84 postupka procjene uticaja, od čega je za: 52 projekta izdata ekološka saglasnosti na elaborat procjene uticaja; 30 projekat donijeto rješenje da nije potrebna procjena uticaja; 1 rješenje o obustavi postupka; 1 predmet je proslijeđen na nadležnost.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu** ("SI list RCG", br. 080/05, "SI list CG", br. 073/10, 040/11, 059/11, 052/16) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine izdala je 16 saglasnosti na izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

Shodno **Zakonu o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine („SI. list Crne Gore“ br. 80/05, 54/09, 40/11, 42/15, 54/16 i 55/18)** Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u 2020. godini donijela 4 Rješenja o prekidu upravnog postupka revizije izdatih integrisanih dozvola zbog epidemiološke situacije, 1 Rješenje o prekidu upravnog postupka izdavanja integrisane dozvole zbog epidemiološke situacije 1 Rješenje o prestanku važenja integrisane dozvole.

Shodno **Zakonu o životnoj sredini („SI.list CG“, br.52/16, 073/19)** u proceduri je 5 upravnih postupaka za izdavanje saglasnosti na Izvještaj o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa, dok je donešeno 1 Rješenje o odbijanju zahtjeva za izdavanje saglasnosti na Izvještaj o bezbjednosti i Plan zaštite od udesa.

Na osnovu **Zakona o upravljanju otpadom ("SI. list Crne Gore", br. 64/11, 39/16)** i podzakonskih akata u toku 2020 godine Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je sproveda ukupno 313 upravnih postupka, od čega je izdato: 11 dozvola za izvoz opasnog otpada; 6 rješenja za preradu otpada, 130 dozvola za tranzit i uvoz neopasnog otpada; 10 rješenja za upis preduzeća u registar sakupljača, odnosno prevoznika otpada; 8 rješenja za upis preduzeća u registar trgovaca; 4 rješenja za upis preduzeća u registar izvoznika neopasnog otpada; 1 rješenja za upis preduzeća u registar prevoznika otpada; 89 saglasnosti na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada; 54 rješenja o odbijanju zahtjeva.

Na osnovu **Zakona o zaštiti vazduha** ("Sl. list CG", br. 25/10, 40/11, 43/15, 073/19) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine sprovela je 4 upravna postupaka, od čega je izdato: 2 dozvole o dozvoljenim emisijama zagađujućih materija u vazduhu i 2 rješenja o odbijanju zahtjeva za izdavanje dozvole o dozvoljenim emisijama zagađujućih materija u vazduhu.

Na osnovu **Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena** ("Sl. list CG", broj 073/19) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine sprovela je 25 upravnih postupaka, od čega je izdato: 10 dozvola za uvoz supstanci koje oštećuju ozonski omotač i alternativnih supstanci; 13 rješenja za obavljanje djelatnosti ugradnje, održavanja i/ili popravke kao i isključivanja iz upotrebe opreme i proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance, jedno (1) rješenje za obustavu postupka, 1 rješenje o odbijanju zahtjeva.

Na osnovu **Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini** ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11, 28/12, 01/14) Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine nije podniet ni jedan zahtjev.

Na osnovu **Zakona o zaštiti prirode** ("Sl. list CG", br. 54/16) i **Zakona o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore** ("Sl. List SRJ", br. 11/01) sprovedeno je ukupno 288 upravnih postupaka, od čega je izdato: 26 dozvola za uvoz i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja; 29 dozvola za sakupljanje i izvoz nezaštićenih biljaka, gljiva i životinja; 112 rješenja za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru; 9 rješenja kojim se nedozvoljava obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru; 5 dozvola za speleološka istraživanja; 9 dozvola za obavljanje naučno obrazovnih istraživanja na zaštićenim prirodnim dobrima; 26 uslova i smjernica zaštite prirode za izrade strategija, prostornih planova, planova postavljanja objekata privremenog karaktera, planova i programa upravljanja i korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam i drugim djelatnostima koje mogu imati uticaja na prirodu), strateških planova razvoja i programa; 14 dozvola za držanje divljih životinja i 58 rješenja o odbijanju zahtjeva.

Shodno **Zakonu o odgovornosti za štetu u životnoj sredini** ("Sl. list CG", br. 27/14 i 55/16), Agencija je donijela 4 Rješenja o davanju saglasnosti na dostavljene prijedloge mjera remedijacije i programa praćenja stanja životne sredine nakon sprovođenja mjera remedijacije usled nastale štete u životnoj sredini, dok je 1 predmet prenijet u 2021. godini. U 2020 godini 1 postupak utvrđivanja štete u životnoj sredini je meritorno riješen odlukom Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Shodno **Zakonu o hidrografskoj djelatnosti** („Sl. list CG“, br. 21/10, 40/11, 30/12) Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine nije podniet ni jedan zahtjev.

Shodno odredbama **Zakona o hemikalijama** (Sl.list CG br.51/17) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u 2020. godini sprovela je ukupno 591 postupak, od kojih je izdala: 524 dozvole za slobodan promet (uvoz) opasnih hemikalija i to 343 dozvole za uvoz hemikalija, 170 dozvola za uvoz ulja i maziva, dok je 11 zahtjeva odbijeno kao neuredan podnesak; 24 PIC saglasnosti (Postupak davanja saglasnosti na osnovu prethodnog obavještenja); a 41 preduzeće je upisano u Registar hemikalija; dok su 2 zahtjeva odbijena jer su uvezene količine bile manje od 1t kako je predviđeno Zakonom o hemikalijama.

Na osnovu **Zakon o biocidnim proizvodima (Sl.list CG 54/16)**, u skladu sa kojim se biocid, na osnovu zahtjeva upisuje u privremenu listu, ako je taj biocid već stavljen u promet i upotrebu, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine primila je ukupno 227 zahtjeva, od kojih je izdato: 178 rješenja o upis u Privremenu listu biocidnih proizvoda; 30 rješenja za obavljanje djelatnosti prometa, upotrebe i skladištenja biocida; 16 zahtjeva su odbijena; a 3 zahtjeva su prenešena u 2021. godinu.

OSTALE PROCEDURE PROPISANE ZAKONIMA

Shodno **Zakonu o životnoj sredini („Sl.list CG“, br.52/16)**, Agenciji je dostavljeno 6 obavještenje o Seveso postrojenju.

U skladu sa **Zakonom o strateškoj procjeni uticaja** (“Službeni list RCG”, broj 80/05 i „Službeni list CG“, br. 59/11) na osnovu podnijetih zahtjeva, Agencija je izdala : 14 mišljenja na izvještaj o stateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu – državni/lokalni nivo i 28 mišljenja na odluke o pristupanju/nepristupanju izradi izvještaj o stateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

U skladu sa članom 74 stav 5 **Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl list CG, br. 64/17)** izdato je 145 mišljenja (izjašnjenja) o potrebi procjene uticaja za UT uslove za planirane projekte.

U skladu sa **Zakonom o zaštiti prirode** (“Sl. list CG“, br. 54/16)) i **Zakonom o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu vrsta divlje faune i flore** (“Sl. list SRJ”, br. 11/01) izdato je 9 mišljenja o potrebi izdavanja CITES dozvola i svih/ostalih dozvola shodno Zakonu o zaštiti prirode.

TEMATSKI DIO

U toku 2020. godine Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je implementirala sledeće Projekte (kontinuirane aktivnosti):

U okviru **Projekta“ Plana eliminacije HCFC supstanci“** realizovana je obuka za servisere rashladne i klima tehnike, prevedeni su priručnici za servisere „Dobra servisna praksa u rashladnoj tehnici“, i „Dobra servisna praksa za zapaljive rashladne fluide“ i video „Bezbednost i dobra servisna praksa“

U okviru **Projekta institucionalno jačanje za implementaciju Montrealskog protokola** povodom 16.septembra Međunarodnog dana zaštite ozonskog omotača na sajtu Agencije za zaštitu prirode objavljeno je saopštenje, a sve promotivne aktivnosti zbog situacije sa COVID 19 su odložene.

„**Plane eliminacije HCFC supstanci“ II faza** – sredstva za izradu II faze Plana (za period 2020-2025. godina) odobrena su na 82 sastanku Multilateralnog fonda za implementaciju Montrealskog protokola (decembar 2018. god). Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u saradnji sa UNIDO-om kao implementacionom agencijom pripremila Predlog Plana i isti uputila Ministarstvu održivog razvoja i turizma na mišljenje i dalju proceduru usvajanja. Vlada Crne Gore je na sjednici 20. maja 2020. godine, usvojila Projekat: Plan eliminacije HCFC supstanci (II faza). Plan kao i sredstva za njegovu implementaciju odobrena su na 85 sastanku Multilateralnog fonda (maj 2020.) Implementacija Plana dorinijeće da se eliminiše ostatak HCFC supstanci, kao i da se Crna Gora pripremi za potpunu eliminaciju ovih supstanci i uskladi sa EU zahtjevima u pogledu ove grupe supstanci. Planom su predviđene sledeće aktivnosti: obuka trenera u srednjim stručnim školama; obuka i sertifikacija servisera rashladnih i klima uređaja; obuka carinskih službenika i ekoloških inspektora; poboljšanje tehničke opremljenosti u centrima za obuku; poboljšanje tehničke opremljenosti servisnog sektora; nabavka analizatora rashladnih sredstava za potrebe carinske službenika; unapređenje sistema prikupljanja i ponovne upotrebe rashladnih sredstava; podrška udruženju servisera rashladne i klima tehnike i ažuriranje Koda dobre prakse i Institucionalno jačanje za implenetaciju Montrealskog protokola.

U skladu sa obavezama shodno Montrealskom protokolu Agencija je dostavila: Sekretarijatu za Ozon godišnji izvještaj o potrošnji supstanci koje oštećuju ozonski omotač; Multilaterlnom fondu za implementaciju Montrealskog protokola godišnji izvještaj o napretku implementacije Montrealskog protokola i Plana eliminacije HCFC supstanci i UNIDOU godišnji izvještaj o implemenatciji Plana eliminacije HCFC supstanci i Projekta institucionalno jačanje.

U okviru implementacije CITES konvencije, 12 i 13. marta 2020. god. u Podgorici, u organizaciji Agencije za zaštitu prirode i životne sredine i Uprave carina održane su CITES obuke za carinike.

U cilju unapređenja rada **Nacionalnog help-deska** u saradnji sa Evropskom agencijom za hemikalije (ECHA) na sajt Agencije postavljena su tri linka koja pojašnjavaju razliku između starog i novog označavanja hemikalija i to:

- poštanska kartica sa novim piktogramima: (https://epa.org.me/wp-content/uploads/2020/06/CLP-CARD_EN_2019_ME_DTP_COR-.pdf),
- kviz u cilju provjere znanja u označavanju hemikalija (<https://echa.europa.eu/hr/regulations/clp/clp-quiz>), kao i

- kratak video u kojem se gledaoci upoznaju kakve nesreće može izazvati nepravilno označavanje hemikalija (<https://chemicalsinourlife.echa.europa.eu/understand-the-labels>).

U toku 2020. god. primljena su 44 pitanja na e-mail adresu help-deska help-desk@epa.org.me, na koja je odgovoreno u najkraće vrijeme.

U 2020. godini Sektor za izdavanje dozvola i saglasnosti učestvovao je i na radionicama i sastancima iz djelokruga sektora (lokalnim , međunarodnim kao i on line sastancima).

Odjeljenja za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja

➤ Informacija o najvažnijim aktivnostima

Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja osnovano je 2011.godine u okviru Agencije za zaštitu životne sredine u skladu sa preporukama Evropske Komisije i Međunarodne agencije za atomsku energiju. Ono vrši stručne i sa njima povezane upravne poslove iz oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja koji se odnose na:

- sistematsko ispitivanje sadržaja radionuklida u životnoj sredini (monitoring);
- izradu analiza i izvještaja o stanju radioaktivnosti životne sredine;
- prikupljanje i objavljivanje informacija od interesa za životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- vođenje informacionog sistema o stanju radioaktivnosti u životnoj sredini;
- prikupljanje informacija o radijacionim udesima;
- izdavanje dozvola za proizvodnju, promet i korišćenje izvora jonizujućeg zračenja i radioaktivnih materijala;
- izdavanje potvrda o evidentiranju izvora jonizujućeg zračenja;
- izdavanje potvrda o ispunjenosti uslova za stručnu osposobljenost lica odgovornog za zaštitu od jonizujućeg zračenja;
- vođenje registra prijava izdatih dozvola, potvrda o evidentiranju i sertifikata;
- formiranje i održavanje baze podataka (centralni registar) o izvorima jonizujućeg zračenja i korisnicima tih izvora, radioaktivnim materijalima, profesionalno izloženim licima, o radioaktivnom otpadu i vršenje kontrole evidencija koje vode korisnici, kao i o drugim podacima od značaja za zaštitu od jonizujućeg zračenja i radijacionu sigurnost;
- nalaganje i učestvovanje u sprovođenju mjera zaštite od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti; zaštitu od nejonizujućeg zračenja;
- saradnju sa nadležnim državnim organima, međunarodnom agencijom za atomsku energiju i drugim međunarodnim tijelima i nadležnim organima drugih država u vezi sa sprovođenjem zakona;
- dostavljanje sredstvima javnog informisanja, nadležnim državnim organima i međunarodnoj agenciji za atomsku energiju informacija od značaja iz oblasti zaštite od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti;

- davanje mišljenja na zahtjev nadležnih državnih organa u vezi sa pristupanjem međunarodnim konvencijama i drugim sporazumima iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja i radijacione sigurnosti.

Odjeljenje za radiološku i nuklearnu sigurnost i bezbjednost i zaštitu od jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja, takođe vrši stručne i sa njima povezane upravne poslove iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja :

- izdavanje i oduzimanje dozvola za korišćenje izvora elektromagnetnog polja;
- izdavanje i oduzimanje dozvola za obavljanje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja;
- izdavanje i oduzimanje dozvola za korišćenje uređaja koji emituju ultrazvuk;
- izdavanje i oduzimanje dozvola za korišćenje uređaja koji emituju optičko zračenje ili sadrže izvore optičkog zračenja;
- izdavanje i oduzimanje dozvola za stručno osposobljavanje lica odgovornih za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja;
- izradu stručne osnove Programa sistematskog ispitivanja nivoa nejonizujućeg zračenja;
- pripremu informacija o sprovođenju programa monitoringa;
- vođenje registra o nejonizujućem zračenju;
- praćenje donošenja i primjenu propisa, preporuka i direktiva EU u oblasti izdavanja dozvola za zaštitu od nejonizujućeg zračenja i pripremanje izvještaja i informacija iz djelokruga navedenih aktivnosti.

➤ **Monitoring radioaktivnosti u životnoj sredini**

Shodno članu 9 Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti („Službeni list Crne Gore”, broj 56/09), Agencija za zaštitu prirode i životne sredine priprema godišnji Predlog programa sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji na predlog Ministarstva održivog razvoja i turizma, usvaja Vlada Crne Gore. Program sistematskog ispitivanja radioaktivnosti u životnoj sredini, koji se sprovodi od 1999. godine, vrši se radi utvrđivanja prisustva radionuklida u životnoj sredini i procjene nivoa izlaganja stanovništva jonizujućem zračenju i to u normalnim uslovima, u slučaju sumnje na radijacioni udes i u toku radijacionog udesa.

Monitoring radioaktivnosti životne sredine u Crnoj Gori sprovodi se godišnje i obuhvata: ispitivanje jačine apsorbovane doze gama zračenja u vazduhu, sadržaja radionuklida u vazduhu, čvrstim i tečnim padavinama, rijekama, jezerima i moru, zemljištu, građevinskom materijalu, vodi za piće, životnim namirnicama, stočnoj hrani, ispitivanje nivoa izlaganja jonizujućem zračenju (prevashodno gasu radonu) u boravišnim prostorijama i radnoj sredini.

Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u toku 2020. godine definisala Plan programa monitoringa za 2021. godinu i pripremila Izvještaj o monitoringu radioaktivnosti u životnoj sredini Crne Gore za 2019. godinu.

Program sistematskog ispitivanja radionuklida u životnoj sredini za 2019. godinu realizovao je DOO „Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica“ . ,

Koncentracija analiziranih radionuklida u svim segmentima životne sredine, kao i u hrani i vodi za piće kretala u istim granicama kao i prethodnih godina tj. u dozvoljenim granicama. S obzirom da na teritoriji Crne Gore, kao ni van njenih granica, nije bilo nuklearnih/radioloških akcidenata/incidenata koje su mogle ugroziti naše stanovništvo zaključuje se da stanovništvo Crne Gore u toku 2019. godine nije bilo prekomjerno radiološki opterećeno.

➤ **Izdane dozvole u toku 2020. godine**

U skladu sa **Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti** („Sl. list CG”, broj 56/09), **Zakonom o prevozu opasnih materija** („Sl. list CG”, br. 05/08) i važećim podzakonskim aktima, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u 2020. godine izdala je:

- **17** dozvola za obavljanje radijacione djelatnosti - korišćenje izvora jonizujućeg zračenja;
- **41** dozvola za promet (uvoz, izvoz, tranzit) izvora jonizujućeg zračenja i rezervnih dijelova;
- **15** dozvola za prevoz radioaktivnog materijala.
- Odbačena su **6** zahtjeva za izdavanje rješenja za obavljanje radijacione djelatnosti;

Takođe je izdata i jedna dozvola za obavljanje stručnih poslova zaštite od nejonizujućih zračenja u skladu sa **Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja ("Službeni list Crne Gore", br. 035/13 od 23.07.2013)**

Službenici ovog odjeljenja učestvovali su u **15** komisija za utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje radijacione djelatnosti.

Napominjemo da u samom procesu izdavanja dozvola nije redovno ažurirana RAIS baza podataka kao i baza o profesionalno izloženim licima zbog tehničkih manjkavosti istih.

Službenici ovog odjeljenja su redovno učestvovali u vježbama koje organizuje IEC(Medjunarodni centar za vanredne situacije) u okviru Međunarodne agencije za atomsku energiju, a koje imaju za cilj poboljšanje razmjene informacija, reakcije i traženja pomoći u slučaju radijacionih ili nuklearnih akcidenata i incidenata.

Takođe, službenici ovog odjeljenja su u toku 2020. godine davali mišljenja na zahtjev nadležnih institucija, pravnih i fizičkih lica , koja se tiču kako jonizujućih tako i nejonizujućih zračenja.

➤ **Saradnja sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju u 2020. godini**

1. **RER 9111 Uspostavljanje održive nacionalne regulatorne infrastrukture nuklearne i radijacijske sigurnosti** - Establishing a Sustainable National Regulatory Infrastructure for Nuclear and Radiation Safety;
2. **RER 9127 Uspostavljanje poboljšanja pristupa kontrole zlaganja javnosti radonu** - Establishing Enhanced Approaches to the Control of Public Exposure to Radon;
3. **RER 9128 Jačanje nacionalnih kapaciteta za radiološku zaštitu radnika na radu i profesionalno izloženih lica** - Strengthening National Capabilities for Radiological Protection of Workers and Occupational Exposure Control;
4. **RER 9130 Jačanje i harmonizacija nacionalnih kapaciteta za odgovor na nuklearne i radiološke vanredne situacije** - Strengthening and Harmonizing National Capabilities for Response to Nuclear and Radiological Emergencies;
5. **RER 9109 Jačanje obrazovanja i infrastrukture za obuku i izgradnju nadležnosti u radijacionoj sigurnosti** - Strengthening Education and Training Infrastructures and Building Competence in Radiation;
6. **RER 9132 Jačanje tehničkih sposobnosti zemlje članice u zaštiti od zračenja u medicini** - Strengthening Member State Technical Capabilities in Medical Radiation Protection;
7. **RER 6028 Uspostavljanje kontrole kvaliteta u rentgen dijagnostici** - Establishing Quality Assurance/Quality Control in X- Ray Diagnostics;
8. **RER 9107 Jačanje sposobnosti upravljanja radioaktivnim otpadom** - Strengthening Radioactive Waste Management Capabilities;
9. **RER 9120 Podrška realizacije dekomisije za objekte koji koriste radioaktivni materijal** - Supporting Decommissioning Implementation for Facilities Using Radioactive Material
10. **RER 9121 Podrška programa sanacije životne sredine** - Supporting Environmental Remediation Programmes;
11. **RER 0040 Podrška održivosti programa aktivnosti** - Supporting Sustainability of Programme Activities;
12. **RER0037 Podrška pregleda programa i planiranje** - Supporting Programme Review and Planning;

SEKTOR ZA PRIMJENU ARHUSKE KONVENCIJE I VOĐENJE KATASTRA ZAGAĐIVAČA IZ OBLASTI ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

- U periodu od januara do marta vršene su aktivnosti na izradi Izvještaja o nacionalno zaštićenim područjima Crne Gore sa geoprostornim podacima za potrebe ispunjavanja obaveze izvještavanje prema EEA na godišnjem nivou;
- U februaru je u okviru prve komponente projekta GEF Adriatic - Revizija i ažuriranje postojećeg programa monitoringa morske sredine primjenom ekosistemskog pristupa, odnosno njegovog usklađivanja sa zahtjevima Barselonske konvencije, organizovana obuka za predstavnike Agencije za zaštitu prirode i životne sredine i nacionalnih institucija koje učestvuju u sprovođenju nacionalnog programa monitoringa morske sredine. Pomenuta obuka je realizovana u svrhu predavljanja informacionog sistema Barselonske konvencije (IMAP Info System) preko kojeg će uskoro biti obavezno vršiti izvještavanje o stanju morske sredine, kroz dostavljanje podataka i informacija;
- Kontinuirano od januara do marta rađeno je na izradi Pravilnika o načinu vođenja, održavanja, metodologiji unosa i obrade podataka informacionog sistema koji je donesen od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma na osnovu člana 63 stav 4 Zakona o životnoj sredini ("Službeni list CG", broj 52/16);
- U periodu od februara do decembra u kontinuitetu su vršeni poslovi na uspostavljanju Modula nacionalnih zaštićenih područja sa geoprostornom funkcionalnošću, što predstavlja nadogradnju Informacionog sistema za zaštitu prirode u Crnoj Gori, u okviru pod-projekta BIMR 2, Otvorenog regionalnog fonda za Jugoistočnu Evropu – Implementacija ugovora iz oblasti biodiverziteta (ORF-BDU). Ovo predstavlja nastavak uspješne saradnje iz prethodnog perioda kada je pokrenuta osnovna baza Informacionog sistema za zaštitu prirode (ISZP) u Crnoj Gori (CG) 2018.godine u sklopu pod-projekta "Regionalna mreža za upravljanje informacijama o biodiverzitetu i izvještavanje (BIMR 1)" Otvorenog regionalnog fonda za Jugoistočnu Evropu - Biodiverzitet (ORF-BD), finansiranog od strane njemačkog Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ) u implementaciji Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Među ostalim aktivnostima, BIMR 2 ima za cilj dalju podršku nadogradnji ISNC - u Crne Gore u smislu uvođenja modula o nacionalnim zaštićenim područjima sa GIS funkcionalnostima (npr. snimanje, čuvanje, uređivanje, provjera i prikazivanje podataka) i prikazivanje u trenutnom ISNC-u (<http://zastitaprirode.me/services>) uzimajući u obzir podatke sa <http://prirodainfo.me/>. Svi podaci sa ovog portala su u potpunosti integrisani u aplikativnom rješenju Modula nacionalnih zaštićenih područja sa geoprostornom funkcionalnošću. GIS tehnologija omogućava upravljanje i tumačenje svih različitih vrsta informacija. Buduće rukovođenje, nadogradnja i razvoj ISZP-a se ustupilo Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine. U okviru ovog projekta održana su dva kursa za pet osoba zaposlenih u Agenciji koji su obuhvatili: ArcGIS 1 : Uvod u GIS (dva radna dana), ArcGIS 2: Osnovni radni procesi (tri radna dana). Modul zaštićenih područja uspostavljen je u decembru, nakon čega je održana online promocija rezultata;
- Tokom godine kontinuirano su se sprovodile aktivnosti na uspostavljanju 3R registra otpada donirane projektom Svjetske banke. Svrha sistema 3R registar otpada je evidencija tokova otpada. Osnovni cilj projekta izrade informacionog sistema 3R jeste

digitalizacija i automatizacija procesa koji se sprovode prilikom izdavanja dozvola i saglasnosti za upravljanje otpadom. Takođe, sistem ima za cilj automatizaciju akcija/radnji koje se sprovode prilikom upravljanja registrima, dokumentima i izvještavanjem o proizvodnji i upravljanju otpadom;

Informacioni sistem 3R je dizajniran kao skup dva fizički nezavisna podsistema. Dva podsistema su logički povezana, na način da unutrašnji sistem inicira otvaranje kanala za komunikaciju sa spoljašnjim sistemom. Otvaranje komunikacionog kanala rezultira prenosom podataka iz unutrašnjeg ka spoljašnjem, u vidu seta podataka koji su javni, a tiču se donijetih rješenja i ostalih dokumenata. Takođe, nakon uspostavljanja komunikacionog kanala unutrašnji sistem preuzima podatke iz spoljašnjeg sistema.

SPECIFIKACIJE PODSISTEMA I POSLOVNIH PROCESA

Unutrašnji podsistem je namijenjen korisnicima koji su zaposleni u Agenciji za zaštitu životne sredine.

Glavne namjene unutrašnjeg podsistema su:

- Registrovanje poslovnih subjekata
- Izdavanje dozvola i saglasnosti za upravljanje i transport otpada
- Prikupljanje, obrada i validacija/provjera podataka koji se odnose na proizvodnju i upravljanje otpadom
- Kreiranje izvještaja za internu upotrebu u skladu sa nacionalnim i međunarodnim obavezama
- Pravljenje analiza/izvještaja za poboljšanje procesa za upravljanje otpadom, kao i poboljšanje pravne regulative

Unutrašnji podsistem se sastoji od sljedećih modula:

- Proces izdavanja dozvola/saglasnosti
- Interni modul
- Modul za generisanje dokumenata
- SSO modul
- Reporting modul

Prvobitni rok za uspostavljanje pomenutog Sistema bio je predviđen za oktobar tekuće godine. Nakon izvršenog testiranja sistema utvrđeno je da je potrebno napraviti dodatne izmjene koje se tiču procesa unosa podataka i ponovna testna faza je pomjerena za decembar tj. zbog korona virusa predviđeno je moguće odlaganje za januar naredne godine. Kroz isti je uspostavljena direktna komunikacija sa Upravom za nekretnine (pristup katastarskim podacima), Ministarstvom unutrašnjih poslova (pristup Centralnom registru stanovništva) i Poreskom upravom (Pristup Centralnom registru privrednih subjekata);

- U periodu od marta do novembra bila je u toku realizacija projekta Nabavka opreme za sektor životne sredine iz IPA 2016 Godišnjeg akcijskog programa za sektor životna sredina i klimatske akcije u okviru koga se radilo na izradi tehničkih specifikacija za nabavku tehničke i IT opreme, kao i nabavku kompresora i jedinica za pripremu kalibracionih gasova za potrebe Državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha. Nakon pripremljene tehničke dokumentacije i specifikacije raspisan je međunarodni tender

koji je zaključen sa najpovoljnijim ponuđačima. Isporuka opreme očekuje se u prvom kvartalu iduće godine;

- U periodu od februara do juna kontinuirano se vršio rad komisije za popis nepokretne i pokretne imovine Agencije za zaštitu prirode i životne sredine. Obavljani su poslovi oko obračuna amortizacije i revalorizacije stvari, upoređivanje stanja dobijenog popisom sa stanjem iz knjigovodstva i utvrđivanje razlika, opis blagajne, računa kod banaka, obaveza i investicija u toku, vozila i nabavka nove opreme tokom 2019.godine. Urađen je unos imovine Agencije za zaštitu prirode i životne sredine po svim kontima (15-1, 15-2, 15-3, 15-4 i 15-9) u skladu sa obrascem knjigovodstvenog programa Uprave za imovinu;
- Kontinuirano su realizovane aktivnosti na prikupljanju, obradi, validiranju podataka i prilagođavanju formata podataka o kvalitetu vazduha u cilju izrade izvještaja i ispunjavanju obaveze Crne Gore prema EEA na godišnjem nivou;
- U periodu od aprila do decembra održano je pet online petodnevni obuka za IT osoblje za razvoj i upravljanje GIS-om za praćenje i prevenciju zagađenja i industrijskog rizika u okviru projekta SEE CEING (South East Europe Cooperation for Environmental Information Governance) Pollution and Industrial Risk Prevention - Jugoistočna evropska saradnja za upravljanje informacijama o životnoj sredini - Zagađenje i sprečavanje industrijskog rizika. Trening je bio fokusiran da omogući učesnicima da proizvode, upravljaju i publikuju podatke iz lokalnih izvora kao što su servisi ili baze podataka u centralizovanu instancu SEE-CEING platforme. Na projektu su učestvovali po jedan predstavnik Crne Gore, Srbije, Hrvatske, Makedonije i Albanije i dva predstavnika Bosne i Hercegovine. Šest trenera iz CSI Piemontea i tri eksperta za učenje na daljinu su sprovodili treninge uz upravljanje od strane dva eksterna koordinatora. Projekat je finansiran od strane UNEP-a;
- U periodu od jula do decembra kontinuirano su se obavljale aktivnosti na uspostavljanu baze podataka u svrhu izvještavanja o stanju morske sredine projektom GEF Adriatic. Ministarstvo održivog razvoja i turizma u saradnji sa Mediteranskim akcionim planom UN-a za životnu sredinu i njegovim centrima sprovodi projekat „Primjena ekosistemskog pristupa u Jadranskom moru kroz planiranje prostora morskog područja" (GEF Adriatic). Finansiran od strane GEF-a projekat ima za cilj obnavljanje ekološke ravnoteže Jadranskog mora kroz primjenu ekosistemskog pristupa i planiranja prostora morskog područja. Takođe, projektom se želi podstaći sprovođenje Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem i integracija obaveza monitoringa definisanih u okviru drugih protokola Barselonske konvencije u Integrirani program monitoringa i procjene koji se zasniva na ekosistemskom pristupu. Dodatno su uzete u obzir direktive Evropske unije koje se odnose na područje Jadranskog mora, posebno Okvirna direktiva o morskoj strategiji i Okvirna direktiva o planiranju prostora morskog područja, te je stoga projekat od velikog značaja za tekući proces EU integracija. Stoga je od velike važnosti za sve zemlje Mediterana, koje su potpisnice Barselonske konvencije, da posjeduju informacione sisteme koji su kompatibilni IMAP Info System-u na način da se ne moraju praviti posebni izvještaji i popunjavati posebni obrasci u tom smislu. U vezi sa navedenim, Agenciji za zaštitu

prirode i životne sredine se sprovođenjem projekta želi obezbijediti baza podataka za unos, provjeru i obradu okeanografskih podataka od strane svih institucija zaduženih za njihovo prikupljanje. Osim skladištenja podataka, baza je nužna i za kreiranje izvještaja prema međunarodnim tijelima kao što su Barselonska konvencija i Evropska agencija za životnu sredinu. Uspostavljanje baze očekuje se do jula 2021.godine;

- Tokom godine redovno je vršeno ažuriranje tabele pregleda obaveza iz Akcionog plana Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena 2018-2020 u dijelu statusa i komentara, uključujući planiranu dinamiku realizacije rokova;
- Tokom godine kontinuirano se saradivalo sa Ministarstvom javne uprave na portalu eUprava. Portal je dopunjen novim uslugama i licencama, a Ministarstvo je redovno izvještavano o aktivnostima;
- Korekcije Informacionog sistema životne sredine (EIS) koji je razvijen u okviru IPA projekta EuropeAid/135477/C/SER/ME i popunjavanju podataka, u smislu obezbjeđivanja informacija o životnoj sredini;
- Svakodnevni poslovi koji se tiču vođenja Informacionog sistema iz oblasti zaštite životne sredine, ažuriranje web sajtova Agencije, odgovaranje na upite i zahtjeve zaposlenih u Agenciju u vezi sa popravkom, održavanjem i korišćenjem hardvera i softvera, staranje o korišćenju računara i mreže, instalacije operativnih sistema i alata na novim računarima;
- Obnavljanje postupka produženja sertifikata za sve tri adrese: EIS.epa.gov.me, EIS-API.epa.gov.me, EIS-SSO.epa.gov.me. Sertifikati su validni 90 dana nakon obnavljanja;
- Za potrebe ostalih sektora Agencije rađeno je na uređivanju setova podataka raznih formata:
- Svakodnevno ažuriranje baze podataka izdatih dozvola sa objavljivanjem izdatih dozvola na sajt Agencije;
- Ažuriranje baze podataka o godišnjim količinama otpada za prethodnu godinu na osnovu dostavljenih izvještaja imaoća otpada u Crnoj Gori;
- Ažuriranje baze podataka koja se odnosi na katastar zagađivača u Crnoj Gori;
- Svakodnevni poslovi koji se tiču vođenja Informacionog sistema iz oblasti zaštite životne sredine, ažuriranje web sajtova Agencije;
- Za potrebe ostalih sektora Agencije i potrebe izvještavanja rađeno je uređivanje različitih informacija i podataka;
- Kontinuirana saradnja i distribucija informacija i saopštenja za javnost Agencije za zaštitu životne sredine medijima;
- Kontinuirano prikupljanje i obezbjeđivanje podataka: Godišnjih izvještaja o otpadu (proizvođača, sakupljača i obrađivača otpada, kao i lokalnih uprava o komunalnom otpadu; U vezi sa pomenutim, ostvarena je intenzivna komunikacija sa ekološkom i komunalnim inspekcijama jedinica lokalnih uprava;

- Rad na prikupljanju Prijava za evidentiranje držanja primjeraka zaštićenih i drugih divljih vrsta životinja u zatočeništvu;
- Rad na bazi podataka držaoca divljih životinja u zatočeništvu;
- Rad na obezbjeđivanju informacija i podataka katastarsa lovišta za prethodnu godinu;/unos podatka u EIS (Informacioni sytem zaštite ž.sredine) o vrstama divljači u lovištima i njihovom odstrijelu;
- 25.02.2020.god. – Učešće na sastanku povodom finalniog draft dokumenta funkcionalnih specifikacija - Blueprint, u kancelarijama konsultanta CoreIT-a u Podgorici;
- Intenzivna višemjesečna komunikacija sa predstavnicima CoreIT-a, vezana za izradu aplikativnih rješenja za otpad i katastrofe zagađivača;
- Rad na prikupljanju podataka za potrebe Integralnog katastra zagađivača životne sredine. U vezi sa tim ostvarena je kontinuirana saradnja sa obavezniciima dostavljanja podataka i Odsjekom za ekološku inspekciju;
- 12.06.2020.god.- Učešće u akciji čišćenja otpada na obali i plažama u Bokokotorskom zalivu;
- 12.06.2020.god.- Učešće u organizaciji akcije čišćenja na Ćemovskom polju, u sradnji sa JP,, Čistoća” Podgorica;
- Učešće u pripremi informacija za dokument „Efikasnost mehanizama regulacije, praćenja i izvještavanja o kvalitetetu vazduha u Crnoj Gori“;
- Priprema informacija o izvozu otpada za 2018./2019.god. Generalnom direktoratu za komunalni razvoj Mort-a;
- U decembru je Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost upućen odgovor na Upitnik za organe, institucije i preduzeća u javnoj upravi povodom izrade studije o strategiji uvođenja 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori.

Arhus centar/ Podgorica , Berane

U 2020.godini kontinuirano su obavljane aktivnosti:

- Obezbjeđivanje pouzdanih i pravovremenih informacija iz oblasti životne sredine, razmjena informacija sa relevantnim institucijama kao i pružanju podrške zainteresovanoj javnosti i NVO sektoru u pitanjima koja se odnose na životnu sredinu i zdravlje ljudi.
- Koordinacija i sprovođenje odredbi Arhuske konvencije i olakšavanje interakcije između organa vlasti, nevladinih organizacija i šire javnosti po pitanjima zaštite životne sredine na sjeveroistoku naše države.
- Obezbjeđivanje informacija o stanju životne sredine nad kojim Agencija za zaštitu prirode i životne sredine vrši monitoring.
- Objavljivanje Javnog poziva za konsultovanje zainteresovane javnosti u vezi Godišnjeg programa rada Agencije za zaštitu prirode i životne sredine.
- Uspostavljanje različitih elektronskih baza podataka informacija o životnoj sredini koje su dostupne javnosti.

- Vršenje funkcije pristupnih tačaka putem kojih zainteresovana javnost dobija informacije o stanju životne sredine na nacionalnom i lokalnom nivou.
- Postupanje po zahtjevima javnosti za dobijanje informacija koje posjeduje Arhus centar.
- 22.02.2020 god.- Obilježavanje svjetskog dana voda
- 27.03.2020.god.- Dostavljanje izvjestaja Ministarstvu javne uprave o primjeni Uredbe o izboru predstavnika NVO u radna tijela organa državne uprave i sprovođenje javne rasprave u pripremi zakona i strategija za 2019 godinu.
- Ažuriranje sajta Arhus centri.me
- 22.04.2020.god.- Obilježavanje ekološkog datuma, Dan planete Zemlje uspostavljanjem biblioteke u sklopu Arhus centra Berane.
- U potpunost upostavljanje biblioteke kojom je zainteresovanim građanima dostupna međunarodna i nacionalna literatura iz oblasti životne sredine kao i omogućen uvid u zakone i propise nase zemlje koji se odnose na životnu sredinu i zdravlje ljudi.
- Aktivno promovisanje Arhuske konvencije – priprema periodičnih nacionalnih izvještaja o sprovođenju odredbi konvencije.
- 02.06.2020.god.- Sprovođenje obuke za predstavnike civilnog društva o pitanjima pristupa informacijama, uključujući pripremu i slanje zahtjeva za dobijanje informacija o životnoj sredini.
- 05.06.2020.god.- Učešćem na prvoj on line radionici izrade Mape puta za cirkularnu ekonomiju, Arhus centar obilježio 05.jun- Svjetski dan zaštite životne sredine. Na prvom sastanku konstatovano je da Arhus centri mogu biti važan partner promociji cirkularne ekonomije u Crnoj Gori, u procesu tranzicije ka održivom razvoju kao i jačanje svijesti relevantnih aktera, donosioca odluka i šire javnosti o značaju cirkularne ekonomije kao ključne poluge u dostizanju ciljeva održivog razvoja i smanjenju pritiska na životnu sredinu.
- 17.06.2020.godine - U Arhus centru Berane održana Javna tribina – Predstavljen Nacrt Lokalnog plana zaštite životne sredine za opštinu Berane. LEAP je dio projekta „Učinimo Berane gradom održivog razvoja) , koji realizuje NVO "Sjeverna zemlja" iz Berana.
- 29-30.06.2020.god. – Arhus centar je bio učesnik druge on line konferencija Mape puta Crne Gore za izradu cirkularne ekonomije.
- 23.07.2020 god.- Iniciran sastanak od strane predstavnika mjesne zajednice Park iz Berana u cilju davanja uputstava o sprovođenju odredbi konvencije – konkretno prvi stup- pravo na informaciju kao i upoznavanje sa nacionalnim propisima i procedurama u vezi zahtjeva javnosti za dobijanje informacija o životnoj sredini.
- 03.08.2020.god.- Sprovedena obuka za predstavnike mjesne zajednice Park o pitanjima pristupa informacijama, uključujući pripremu i slanje zahtjeva za dobijanje informacija o životnoj sredini.
- 01.09-31.09.2020.god.- Na zahtjev Kancelarije koordinadora aktivnosti OEBS-a u oblasti ekonomije i životne sredine kao partnera uz čiju podršku je i uspostavljen Arhus centar, a u cilju promovisanja aktivnosti Arhus centara na web site , dostavljane su tražene informacije o aktivnostima Arhus centra u prethodnom periodu. <http://aarhus.osce.me>
- 01.10-31.10.2020.god.- Dostavljanje podataka Ministarstvu za period od 01.01.2017-16.09.2020 god. za izradu IV nacionalnog izvjestaja o sprovođenju Konvencije o

dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine u Crnoj Gori / aktivnostima Arhus centara; sprovedenim EIA, SEA i IPPC postupcima; održanim javnim raspravama; podnešenim zahtjevima za slobodan pristup informacijama i načinu njihovog rješavanja; održanim radionicama, seminarima, okruglim stolovima i ostalim edukativnim programima u cilju podizanja svijesti o životnoj sredini; učešću u projektima iz ove oblasti; aktivnostima u cilju uspostavljanja informacionog sistema zaštite životne sredine itd.

- 10-11.11.2020.god.- On line godišnji sastanak Arhus centara u organizaciji OEBS-a. Godišnji sastanak Arhus centara 2020., održan putem video linka okupio je predstavnike Arhus centara, nacionalne kontakt tačke za Arhusku konvenciju, predstavnike nevladinih organizacija i međunarodnih organizacija i OEBS-a. Ovogodišnji fokus bio je na ulozi Arhus centara u osiguranju ekološke demokratije u vrijeme katastrofe i oporavka nakon katastrofe, uključivanje rodne ravnopravnosti u aktivnosti Arhus centara i doprinos promociji i postizanju održivog razvoja.
- Dostavljen popunjen upitnik OEBS-u – Uključivanje rodne ravnopravnosti u aktivnosti Arhus centara. <https://www.osce.org/secretariat/469941>
- Objavljivanje materijala na sajtu epa.org.me - Arhus centri.me kao i upoznavanje ostalih Arhus centara o potrebi obavještanja zainteresovane javnosti o javnoj raspravi - Predloga IV nacionalnog izvještaja o sprovođenju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija), u periodu do 30.12.2020.godine.
- 02.12.2020.god. Arhus centar Berane je organizovao Javne konsultacije o Predlogu IV nacionalnog izvještaja o sprovođenju Konvencije. Javni poziv je upućen nevladinim organizacijama koje su iskazale zainteresovanost za Predlog IV nacionalnog izvještaja i na isti će dostaviti, mišljenja, primjedbe i sugestije u zakonskom roku.
- 08.12.2020.god. - Davanje mišljenja na Predlog IV nacionalnog izvještaja o sprovođenju Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija), na zahtjev Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.

BROJČANI (STATISTIČKI) PRIKAZ GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA PRVOSTEPENOG JAVNOPRAVNOG ORGANA

U skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama ("Sl.list CG", br.44/12,30/17) Agencija za zaštitu prirode i životne sredine je u periodu od 01.01.2020-22.12.2020.godine primila 78 zahtjeva za Slobodan pristup informacijama. Broj usvojenih zahtjeva 50, broj odbijenih 25, u proceduri su 2 zahtjeva. U roku je riješeno 75. Broj podnijetih žalbi 4, od kojih je postupak obustavljen 1, rješenje doneseno u ponovnom postupku 1, dok su 2 u toku kod Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

ODJELJENJE ZA PROJEKTE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Osnovne informacije

Na osnovu člana 28 Zakona o državnoj upravi („Službeni list Crne Gore“, br. 78/18), čl. 43 i 61 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br. 87/18, 02/19), a na prijedlog direktora Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, Vlada Crne Gore, na sjednici od 30. aprila 2020. godine, utvrdila je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije za zaštitu prirode i životne sredine.

Članom 2 gore navedenog Pravilnika predviđeno je osnivanje novog odjeljenja Agencije – Odjeljenja za projekte u životnoj sredini. Djelokrug rada ovog Odjeljenja propisan je članom 6a gore navednog Pravilnika, a odnosi se, između ostalog, na planiranje projekata iz oblasti zaštite životne sredine, praćenje sprovođenja i realizacije projekata, donacija za zaštitu životne sredine; studija zaštite u životnoj sredini; učešće u pripremi tenderske dokumentacije projekata, i sl. Takođe, u Odjeljenju se obavljaju poslovi koji se odnose na saradnju sa organizacionim jedinicama Agencije u cilju prikupljanja podataka za predlaganje i sprovođenje projekata.

Crna Gora je otvorila poglavlje 27 u pregovorima o pristupanju EU, koje se odnosi na životnu sredinu i klimatske promjene. Da bi privremeno zatvorila ovo najzahtjevnije i najskuplje od svih pregovaračkih poglavlja, Crna Gora treba da ispuni mjerila vezana za kvalitet vazduha, sektor voda, sistem trgovanja emisijama EU (EU ETS) i druga mjerila. Prema ranijim izvještajima, za ispunjenje obaveza iz poglavlja 27 biće potrebno uložiti 1,4 milijarde eura do 2035. godine. Budući da su međunarodni fondovi (naročito IPA fondovi) prepoznati kao efikasno sredstvo za jačanje kapaciteta Crne Gore za ispunjenje mjerila predviđenih Poglavljem 27, Agencija za zaštitu prirode i životne sredine uložila je napor za jačanje kadrovskih kapaciteta kroz obuke svojih službenika. Ovo je rađeno kroz Program obuka Uprave za kadrove, te eksternim obukama o korišćenju gore navedenih fondova. Upravo su službenici Agencije koji su prošli ove obuke raspoređeni na pozicije predviđene gore navednim Pravilnikom za ovo Odjeljenje a sve u cilju obavljanja poslova kojima bi Agencija, u okviru svojih nadležnosti, što bolje iskoristila raspoložive fondove za projekte u životnoj sredini. Odjeljenjem rukovodi načelnik/ca, a poslovi odjeljenja trenutno su podijeljeni između samostalnog/e savjetnika/ce I za planiranje i implementaciju projekata, samostalnog/e savjetnika/ce III za praćenje i implementaciju projekata i samostalnog/e referenta/kinje.

Odjeljenje je počelo sa radom u junu 2020. godine.

Sprovedene aktivnosti

Još krajem 2018. i tokom 2019. godine, službenici Agencije interesovali su se za programe prekogranične saradnje (sa Albanijom, BiH, Hrvatskom, Kosovom i Srbijom), te u tom smislu ostvarili značajne kontakte sa eventualnim partnerima koji se nalaze na spisku na odnosnim sajtovima pojedinačnih programa. Ovo je imalo za rezultat pripremu

projektog prijedloga sa partnerima iz BiH, kao i relevantnim opštinama iz projektog područja u CG. Kontakti su ostvareni i sa drugim institucijama i zainteresovanim stranama iz ostalih zemalja učesnica u programu prekogranične saradnje, što je predstavljalo dobru osnovu za dalje angažovanje Agencije u apliciranju za dobijanje neophodni sredstava za sprovođenje projekata.

- Twinning Light projekat

Sa druge strane, Agencija je u okviru IPA II programa, izradila sažetak twinning projekta koji je odobren od strane CFCU, čime su se stvorili uslovi za ugovaranje projekta sa Delegacijom EU, koje je zvanično počelo krajem 2019. godine. Usljed pandemije koronavirusa, ova aktivnost bila je usporena u prva dva kvartala 2020. godine, ali se intezivirala zvaničnim osnivanjem Odjeljenja za projekte u životnoj sredini. Rad na dokumentaciji sažetka twinning light projekta „Nadogradnja integrisanog alata i ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija u vazduh za period 2011-2019. godine“ zvanično je odobren od strane DEU 12. oktobra 2020. godine. Objavljivanje poziva za dostavljanje ponuda tada je najavljeno za sredinu januara 2021. godine.

Projektom su planirane obuke službenika Agencije od strane eksperata iz twinning zemlje, nadogradnja integrisanog alata i ažuriranje inventara emisija zagađujućih materija u vazduh za nedostajuće godine (2011-2019), što će dovesti do ukupnog cilja a to je „unapređenje redovnog izvještavanje Crne Gore koje proizilazi iz zahtjeva propisanih domaćim zakonodavstvom, Direktivom (EU) 2016/2284, Regulativom (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, kao i CRLTAP i UNFCC“. Budžet projekta iznosi 250.000 EUR.

- MEP&M projekat

Paralelno sa pripremom dokumentacije za gore navedeni twinning light projekat, Agencija se angažovala u ispunjenju obaveza u smislu pripreme relevantne dokumentacije za projekat „Development of Regional Joint Master Program in Maritime Environmental Protection and Management“, za koji je dobila poziv da učestvuje kao partner Univerzitetu Crne Gore.

Nakon zvaničnog odobrenja projekta, uslijedila je i registracija Agencije na Evropskom portalu za tendere i finansiranje, odnosno Jedinostvenom području elektronske razmjene podataka (**SEDIA**).

U posljednjem kvartalu 2020. godine, najavljeno je da će ugovor o grantu Univerzitet potpisati sredinom januara 2021. godine, a zatim će se pristupiti i usglašavanju i potpisivanju ugovora sa partnerima (planiranu u toku prvih 6 mjeseci 2021. godine).

Maksimalan iznos granta predviđen je na oko 845.000 EUR.

Ostale aktivnosti

Od svog osnivanja, Odjeljenje za projekte u životnoj sredini pripremi je i predlog projekta za slanje Bugarskoj amabsadi u okviru poziva - ODA projektne aplikacije za grantove koji se finansiraju iz Bugarske razvojne pomoći (Bulgarian Development Aid). Predlog projekta odnosio se na jačanje cirkularne ekonomije u Crnoj Gori.

Takođe, pripremljena je još jedna projektna aplikacija koja se odnosila aktivnosti čišćenja nelegalnih deponija duž rijeke Ćehotine, u okviru programa Prekogranične saradnje BiH – MNE. Ova aplikacija, na žalost, nije odobrena.

U trećem kvartalu 2020. godine, Odjeljenje za projekte u životnoj sredini uputilo je poziv svim predstavnicima diplomatskih misija u Crnoj Gori za saradnju i razmjenu informacija u okviru nadležnosti Odjeljenja. Pozivu su se odazvale Ambasada Norveške, Australije, Britanije, Kine, Njemačke i dr. koje su iskazale interesovanje za onlajn sastanke. Sastanci su planirani za januar 2021. godine.

Od svog osnivanja, Odjeljenje je radilo na intenziviranju međusektorske saradnje unutar Agencije, u cilju davanja predloga koncepata projekata za programe IPA 2021 i IPA 2022 shodno listi tematskih prioriteta i oblasti koje su definisane u Informaciji o Instrumentu prepristupne podrške Evropske unije za period 2021-2027 (IPA III).

Pored toga, službenik Odjeljenja za projekte u životnoj sredini učestvovali su Evaluacionoj komisiji kao člano sa pravom glasa za vrednovanje ponuda pristiglih u okviru tendera „Supply of the IT Equipment for Horizontal Support to Environmental Monitoring and the Equipment for Air Quality Sub-Sector“. Na ovaj način, rad odjeljenja obogaćen je iskustvom u primjeni procedura PRAG za projekte koji se finansiraju iz sredstava Evropske unije.

- Učestvovanje u Izradi Studija zaštite i to za

- Brdo Spas - Opština Budva
- Plaža Pržno - Opština Tivat
- Stara Maslina - Opština Bar
- Crna Topola - Opština Kotor
- Brdo Gorica - Opština Podgorica
- Parkovi Cetinje - Opština Cetinje
- Planina Prekornica - Opština Danilovgrad
- Brdo Vrmac - Opštine Kotor i Tivat
- Izrada Studije (revizije) zaštite za Nacionalni park „Biogradska gora“
- Memorandum UNDP

Zbog ograničenog broja službenika koji su osposobljeni za pripremu projektnih prijedloga i projektnih aplikacija, Odjeljenje je izradilo SWOT analizu u kojoj su prepoznate prednosti, slabosti, prilike i prijetnje, a u cilju daljeg unapređenja rada Agencije u planiranju i implementaciji projekata u oblasti životne sredine.

SWOT analiza

Prednosti (Strengths)	Slabosti (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - Formiranje Odjeljenja za projekte u životnoj sredine - Angažovanost rukovodećeg kadra Agencije u intenziviranju aktivnosti koje se odnose na planiranje i implementaciju projekata - Prepoznavanje Agencije kao pouzdanog partnera od strane relevantnih subjekata koji se javljaju na pozive u okviru dostupnih programa	<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljan broj obučenog kadra za angažovanje u svim fazama projektnog ciklusa - Nemotivisani službenici Agencije za pripremu projekata - Upitan kapacitet Agencije u smislu delegiranja službenika koji su u dovoljnoj mjeri obučeni za pozicije menadžeri/lideri projekata koje sprovodi Agencija
Prilike (Opportunities)	Prijetnje (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - Mogućnost učešća Agencije kao naučne institucije u projektima iz raznih tematskih oblasti u životnoj sredini - Šansa za saradnju sa predstavnicima diplomatskog kora u Crnoj Gori u cilju razmjene iskustava i znanja o najboljoj praksi u pripremi projektne dokumentacije, modalitetima saradnje i javljanju na fondove koji su dostupni preko tih ambasada - Mogućnost obuke kadra Agencije za zaštitu prirode i životne sredine - Prepoznavanje kredibiliteta Agencije kao institucije koja koristi dostupne fondove na efikasan i transparentan način	<ul style="list-style-type: none"> - Pravovremeno izvršenje obaveza koje proističu iz projekata usljed obima posla i ograničenosti kadra - Nemotivisanost službenika Agencije za učešće u projektnim aktivnostima/obukama koje se odnose na projektno upravljanje i implementaciju i sl. - Gore navedeno može dovesti do kašnjenja u sprovođenju projekata

Zaključci i preporuke

Na osnovu svega navedenog, uspostavljanje Odjeljenja za projekte u životnoj sredini pokazao se kao iskorak u cilju korišćenja dostupnih fondova za ekološke projekte. Ovo se ogleda i u činjenici da su od juna prošle godine, odobrena sredstva za dva projekta koje je pripremio Odjeljenje.

Međutim, zbog situacija kada su kratki rokovi za javljanje na pozive za dostavljanje projektnih predloga, te zbog ograničenosti kadra koji se bavi ovim poslovima, smatramo da je neophodno preduzeti dodatne aktivnosti i napore za unapređenje rada Odjeljenja. Ovo se može postići kroz dodatnu obuku službenika u ovoj oblasti i/ili angažovanje eksternih eksperata za revidiranje, odnosno unapređenje projektnih prijedloga. Na taj način, doprinjelo bi se cilju kreiranja projekata koji su orijentisani na opipljive rezultate i koji su relevantni za ispunjenje mjerila koja proističu iz Poglavlja 27.

SLUŽBA ZA OPŠTE POSLOVE, LJUDSKE RESURSE I FINASIJE

U službi za opšte pravne i finansije poslove sprovode se aktivnosti koji se odnose na: izradu opštih akata, pripremu pojedinačnih akata o ostvarivanju prava iz radnog odnosa; vođenje personalne evidencije; unošenje podataka u Centralnu kadrovsku evidenciju; pripremu akata za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih; finansijsko, računovodstveno i materijalno poslovanje, pripremu i obradu knjigovodstvene dokumentacije; izradu i implementaciju plana integriteta; slobodan pristup informacijama, implementaciju normi i regulisanje procedura u vezi sa mobingom; izradu finansijskog plana i predračuna sredstava za rad organa i praćenje njihovog izvršavanja; javne nabavke; prijem, raspoređivanje, evidentiranje i otpremanje akata; arhiviranje predmeta; kao i poslovi koji se odnose na: planiranje, razvoj i održavanje baze podataka; planiranje, razvoj i održavanje aplikacije; planiranje, razvoj i održavanje hardvera; import podataka; zaštitu i čuvanje baze podataka; informatičku obuku zaposlenih i druge poslove utvrđene propisima, poslove fotokopiranja i umnožavanja; poslove dostave akata, poslove vozača. Planom budžeta za izvještajnu godinu Zakonom o budžetu Agenciji je odobreno 1.613.885,75 eura, dok je teućim budžetom odobreno 1.932.343,25. Izvršenje budžeta je 1.779.336,97 eura dok su donacije iznosile 64.907,51 euro. Namjenska sredstva su iznosila 40.000,00 eura dok je realizacija namjenskih sredstava iznosilo 135.000,00 eura. Realizovana su sredstva svjetske kreditne banke za sanaciju ekoloških crnih tačaka u iznosu od 5.969.212,21 eura.

U izvještajnom period pripremljen je i dostavljen resornom ministarstvu nacrt Budžeta za 2021.godinu a odnosio se na specifikaciju neophodnih budžetskih sredstava za nesmetan rad Agencije.

Pripremani su podaci za obračun zarada, naknada i drugih primanja zaposlenih i spoljnih saradnika za 2021. godinu.

Uradjen je popis pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, popis imovine, obaveza potraživanja i gotovog novca, usaglašeno je knjigovodstveno sa stvarnim stanjem imovine i obaveza.

Sastavljen je i dostavljen Završni račun za 2020. godinu Državnom trezoru.

Popunjen je i dostavljen Obrazac o realizaciji programskog budžeta za 2021. godinu Državnom trezoru.

Pripremljen je i dostavljen Godišnji izvještaj (GI FMC) o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finasijskog upravljanja i kontrola Agenciji, Centralnoj jedinici za harmonizaciju.

Pripremljen je i dostavljen Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije za 2020 godinu (obrazac GI-UR) Direktoratu za centralnu harmonizaciju.

Shodno Zakonu o sistemu unutrašnjih finasijskih kontrola u javnom sektoru u okviru zadženja i ovlašćenja FMC lica

U skladu sa zakonskom obavezom donošenja Plana integriteta, propisanim članom 68. Zakona o državnim službenicima i namještenicima, nakon formirane radne grupe, pripremljen je i koncipiran Plan integriteta Agencije za zaštitu životne sredine za 2020.godinu

Obrađivani su i redovno predavani Poreskoj upravi IOPPD obrasci (izvještaji o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima) na lična primanja i ostale isplate kako iz radnog odnosa, tako isto su obrađivane i poreske prijave za isplate angažovanih saradnike po osnovu procjene uticaja na životnu sredinu i projektnih aktivnosti.

Sve izmjene u kadrovskom popunjavanju evidentirane su kod poreskog organa na način sto su im dostavljani obrasci JPR, sa pratećom dokumentacijom u zakonskom roku.

Popunjeni su obrasci M-4 za sve zaposlene u prethodnoj poslovnoj godini i dostavljeni Fondu PIO.

Pripremljen je i dostavljen izvještaj (INV) o investicijama u osnovna sredstva Zavodu za statistiku.

Pripremljen je i dostavljen NIRO obrazac, (ulaganja u naučno istraživačke projekte) Zavodu za statistiku.

Pripremljen je i dostavljen izvještaj Stanje neizmirenih obaveza za 2020. godinu Direktoratu državnog trezora.

Pripremljeni su i dostavljeni kvartalni izvještaji za utvrđivanje portfolija dugova za 2020. godinu Direktoratu državnog trezora

Praćena je realizacija ugovorenih projekatnih i drugih aktivnosti u kojima participira kako kadar Agencije, tako i angažovani spoljni saradnici, vođenjem odgovarajuće evidencije. Pripremani su zahtjevi za blagovremeno korišćenje sredstava za namjene predviđene Budžetom i finasijskim planom stvarajući time materijalne uslove za nesmetano funkcionisanje predviđenih aktivnosti u instituciji,

Kvartalno je pravljen izvještaj o dinamici utroška kako budžetskih sredstava tako i sredstava od djelatnosti organa i donacija te namjenskih sredstava.

Koncipirani su i dostavljani podaci, izvještaji i drugi informaciono- dokumentacioni materijali po zahtjevima ministarstava i drugih državnih organa privrednih subjekata, kroz međusobno ostvarenu korespondenciju.

U knjigovodstvenoj evidenciji Agencije obezbijeđeno je evidentiranje blagajničkih transakcija (podizanje gotovine i isplate iz blagajne) koje su dokumentovane blagajničkim dnevnikom kao i naložima za naplatu i isplatu. Ova evidencija uporedo je vodjena i u elektronskoj verziji, na za to pripremljenom programu. Troškovi blagajne odnosili su se na troškove dnevnica za službena putovanja, troškove putarina, korišćenje trajekta, parkinga i sl. Svi putni nalozi pravilno su evidentirani, popunjavani, a u prilogu istih priložena je prateća knjigovodstvena dokumentacija, sa potpisanim izvještajem o izvršenom službenom putovanju zaposlenog. Dnevnice za službena putovanja u inostranstvu nijesu isplaćivana, već je vođena evidencija naloga za službena putovanja u inostranstvu, dok je putne troškove i troškove smještaja pokrивao organizator događaja. Blagajnička evidencija je dnevno ažurirana.

Na način kako je vođena blagajna za redovna sredstva vođena je i evidencija utroška sredsatava za svaki od projektnih zadataka pojedinačno.